

Març de 2014

L'ESPAI DE FORMACIÓ PER A FAMÍLIES: REFLEXIONS DES DE LA PRÀCTICA

L'Espai de Formació per a Famílies (EFF) és un programa d'intervenció comunitària que neix de la inquietud d'un grup de professionals de l'Àrea de Benestar Social del Consell Comarcal de l'Alt Empordà (CCAIE) que hem format part o treballem a l'Equip d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència (EAIA) de la comarca.

Al llarg de la nostra experiència professional hem constatat la necessitat d'introduir un nou model metodològic en la intervenció amb les famílies, a fi de poder incidir específicament en les tasques d'atenció i cura dels fills i filles que preveuen els plans de millora de les famílies.

En aquesta direcció, l'EFF té com a objectiu aprofundir en la intervenció en les famílies tot potenciant les capacitats dels pares i mares des dels principis rectors de la parentalitat positiva. Cal fer notar que aquesta iniciativa sorgeix de la motivació i de la voluntat d'innovar en la metodologia d'intervenció en famílies en el marc dels serveis socials bàsics i especialitzats. Igualment, emergeix de la necessitat de posar-nos davant nous reptes que ens permetin créixer professionalment.

A partir de l'experiència del primer any d'implementació del programa, volem compartir amb vosaltres les següents reflexions:

El moment actual de crisi ens ha ofert l'oportunitat de repensar la metodologia de treball utilitzada fins al moment amb les famílies. Aquest context ha afavorit posar en marxa propostes innovadores d'intervenció dissenyades per atendre necessitats reals i constatades de la població usuària de serveis socials i serveis especialitzats, tot avaluant acuradament l'impacte en la població atesa. En aquest àmbit valorem molt positivament l'oportunitat que ha obert aquest projecte per promoure la metodologia de la recerca-acció en l'àmbit social.

Sovint, el dia a dia de la pràctica professional, ens porta a intervenir amb les famílies sense dissenyar un pla a llarg termini. És a mesura que avança el procés d'intervenció i en funció de les diferents situacions que planteja la dinàmica familiar, que es decideixen les properes accions a realitzar a nivell professional. L'experiència de disseny de l'EFF posa en evidència com és de rellevant l'espai de documentació i de planificació previ a la definició i la implementació de qualsevol programa d'intervenció socioeducatiu. Si s'actua des d'una mirada més àmplia i planificada les intervencions professionals esdevenen més efectives i eficaces i permet promoure un procés d'avaluació real d'acord amb els objectius plantejats, deixant de banda les percepcions i la vivència emocional de les intervencions. Aquesta planificació juntament amb la mirada objectiva de la situació permet caminar cap a la mínima intervenció professional i, alhora, activa els recursos propis de la família.

Les intervencions grupals i comunitàries ens permeten renovar la mirada cap a les famílies substituint els models d'intervenció basats en paradigmes de dèficit per models d'intervenció basats en les competències individuals. Aquesta perspectiva de treball aporta un doble guany. Per una banda, si posem el focus en la persona,

aquesta esdevé el seu propi motor de canvi i la intervenció professional es dirigeix a l'acompanyament, facilitant estratègies per a la consecució dels seus objectius de millora. D'altra banda, si posem el focus en els professionals, aquesta metodologia d'intervenció esdevé una estratègia de prevenció del burnout, ja que planteja noves necessitats i desafiaments que fan necessari el desenvolupament de la creativitat i l'aprenentatge de noves estratègies i habilitats. Igualment rellevant és el fet que aquest treball permet que les intervencions prenguin més sentit i siguin viscudes pels professionals com a útils.

Cal indicar, igualment, que l'EFF ha suposat l'establiment d'una relació d'ajuda des la posició d'igual del professional amb la persona atesa. Aquest fet ha afavorit un aprenentatge mutu i des de la co-responsabilitat que ha permès aflorar les potencialitats i els recursos personals, plantejar el treball des del desenvolupament humà, orientar les accions cap al futur i mobilitzar estratègies personals tant en la persona atesa com en els professionals.

Des de la nostra experiència podem afirmar que la metodologia d'intervenció grupal aporta beneficis en els processos d'intervenció professional amb famílies. D'una banda, facilita que la intervenció professional arribi a un major nombre de famílies en la mateixa inversió de temps, per tant, s'optimitza l'eficiència dels recursos que es dediquen a aquest programa. D'altra banda, també permet l'aprenentatge vicari, és a dir, la incorporació de contingut teòric, habilitats i capacitats transmeses pels altres membres del grup. Igualment, aquesta intervenció facilita l'aprenentatge com a grup en compartir les experiències com a pares i mares i esdevé significatiu en tant que es desenvolupa entre iguals i a partir de les seves necessitats i problemàtiques. Finalment, aquest treball grupal té incidència directa en l'autoestima i en la resiliència dels propis participants atès que, per un costat, iguala les problemàtiques viscudes i se'ls convida a promoure un procés de resolució de conflictes de manera conjunta i, per l'altra, facilita que emergeixin i reconeixin les seves pròpies potencialitats.

Tenir l'oportunitat de pensar, dissenyar i implementar l'Espai de Formació per a Famílies a la comarca ens ha permès viure, més enllà de l'àmbit professional, un conjunt d'experiències molt enriquidores a nivell personal. Ens ha posat davant nous reptes relacionats amb com treballar amb les famílies en situació vulnerable; ha fet emergir la nostra creativitat; ha esdevingut un espai d'auto-aprenentatge i aprenentatge compartit; ens ha ajudat a potenciar habilitats de treball en equip i ens ha permès identificar millor les necessitats de l'altre i poder-nos-hi adaptar. Aquest espai de treball creatiu i innovador en què s'ha convertit l'EFF ens ha permès, també, que seguim afrontant les nostres funcions i tasques professionals dins l'àrea de Benestar amb un ànim renovat, enfortit i amb més energia.

Equip Espai de Formació per a Famílies
Judith Juventench, Educadora social
Meritxell Pomés, Pedagoga
Ester Pujol, Psicòloga